

sygn. akt VIII U 1238/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 19 kwietnia 2018 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił M. W. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. W uzasadnieniu podano, że podstawą wydanej decyzji było orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 17 kwietnia 2018 r., która nie stwierdziła u niego niezdolności do pracy.

/decyzja z dnia 19.04.2018 r. – k. 56 akt ZUS /

W dniu 18 maja 2018 roku M. W. odwołał się od powyższej decyzji zarzucając niezgodność stanowiska organu rentowego ze zgromadzonym przed nim materiałem dowodowym. W uzasadnieniu odwołania wskazał, że w październiku 2016 roku uległ wypadkowi komunikacyjnemu, w którym doszło do utraty wzroku w oku lewym. Z tych względów wykonywanie pracy zarobkowej jest niemożliwe.

/odwołanie – k. 3-4/.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu podniósł argumentację przytoczoną w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

/odpowiedź na odwołanie – k. 6/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. W. urodził się (...). W 1993 roku ukończył (...) Szkołę zawodową w Ł. i uzyskał zawód ślusarza – spawacza.

/świadczenie ukończenia szkoły zasadniczej – k. 13, książka spawacza – k. 14/

W okresie od 7 września 1993 roku do 31 lipca 1995 roku, a następnie od 15 stycznia 1996 roku do 30 września 1999 roku wnioskodawca pracował jako przepalacz złomu, belowacz, ładowacz. W latach od 2000 do 2010 roku M. W. był zatrudniony jako pracownik budowlany i wykonywał wszelkie czynności związane z budownictwem jak ocieplenia domów, wycinanie i spawanie barierok, wykonywanie gładzie, czynności w zakresie wykańczania wnętrz, czynności kierowcy. Od 1 września 2010 roku pracuje jako gospodarz domu.

/bezporne, świadectwa pracy – k. 8 k. 10-12 akt ZUS, zaświadczenie o zatrudnieniu – k. 12, k. 29, k. 44 akt ZUS/

W dniu 14 lutego 2017 roku M. W. złożył wniosek o rentę.

/wniosek – k. 1-2 akt ZUS/

Orzeczeniem Komisji Lekarskiej ZUS wnioskodawca został uznany za częściowo niezdolnego do pracy do 31 marca 2018 roku.

/orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS nr (...) – k. 19 akt ZUS/

Decyzją z dnia 10 maja 2017 roku przyznano M. W. rentę z tytułu niezdolności do pracy od 15 marca 2017 roku do 31 marca 2018 roku.

/decyzja z dnia 10.05.2017 r. – k. 36-37 akt ZUS/

W dniu 20 lutego 2018 roku skarżący złożył wniosek o ponowne ustalenie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

/wniosek – k. 48-49 akt ZUS /

Orzeczeniem Lekarza Orzecznika z dnia 20 marca 2018 roku nie stwierdzono u wnioskodawcy niezdolności do pracy. W uzasadnieniu wskazano, że ubezpieczony jest z zawodu ślusarzem – spawaczem, był zatrudniony jako pracownik budowlany przez okres ok. 10-11 lat i przed przyznaniem renty 6-7 lat jako gospodarz domu. Na rencie kontynuował pracę w wymiarze 7 godzin dziennie. W październiku 2016 roku doszło do utraty wzroku w oku lewym, a obecnie wnioskodawca jest zaadaptowany do jednoocznosci.

/ orzeczenie Lekarza Orzecznika – k. 51 akt ZUS/

Orzeczeniem Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 17 kwietnia 2018 roku nie stwierdzono u M. W. niezdolności do pracy. Po uwzględnieniu stopnia naruszenia sprawności organizmu, poziomu wykształcenia, wieku, predyspozycji psychofizycznych uznano, że nie ma podstaw do orzeczenia dalszej długotrwałej niezdolności do pracy, a wnioskodawca jest zaadaptowany do niepełnosprawności.

/orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS nr (...) – k. 55 akt ZUS/

U skarżącego rozpoznano cukrzycę typu 2 wyrównaną, niepowikłaną. M. W. wymaga okresowej opieki w poradni diabetologicznej, odpowiedniej dawki leków, dostosowanej do nich diety oraz wysiłku fizycznego. Cukrzyca nie powoduje niezdolności do pracy u wnioskodawcy.

/ pisemna opinia biegłego diabetologa – k. 19-20/

U M. W. rozpoznano ślepotę pourazową oka lewego, bliznę rogówki, stan po operacji odwarstwienia siatkówki oraz po operacji zaćmy pourazowej z wszczepieniem sztucznej soczewki, stan po wylewie krwi do komory ciała szklistego, po płukaniu komory przedniej i starczowzroczność oka prawego. Po przeprowadzeniu badania stwierdzono, że jednoocznosc stanowi przeciwwskazanie do pracy na wysokości, przy maszynach w ruchu ciągłym oraz uzasadnia niezdolność częściową na stałe do pracy w zawodzie spawacza – ślusarza. Natomiast jednoocznosc z pełną ostrością wzroku jedynego oka nie uzasadnia niezdolności do pracy jako gospodarz domu.

/pisemna opinia biegłego okulisty – k. 22-23/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dowody z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy, akt załączonych przez organ rentowy oraz pisemnej opinii biegłego z zakresu diabetologii i okulistyki. Opinie sporządzone przez biegłych dały wyczerpującą odpowiedź na zakresloną przez Sąd tezę dowodową i były wystarczające dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy. Z tych względów Sąd oddalił wniosek pełnomocnika ZUS o dopuszczenie dowodu z uzupełniającej opinii biegłego okulisty. Okoliczności dotyczące kwalifikacji skarżącego, jak i zdolności jego do pracy na dotychczasowym stanowisku zostały wykazane w zgromadzonym dotychczas materiale dowodowym.

Sąd Okręgowy ocenił i zważył, co następuje:

Odwołanie M. W. jest niezasadne.

Zgodnie z art. 57 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnił łącznie następujące warunki:

- jest niezdolny do pracy;
- ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy;
- niezdolność do pracy powstała w wymienionych okresach składkowych lub nieskładkowych albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

Zgodnie z art. 12 powołanej ustawy, niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu, przy czym całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiegokolwiek pracy, zaś częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji. Przy ocenie stopnia i przewidywanego okresu niezdolności do pracy uwzględnia się, stosownie do art. 13 ust 1 ustawy stopień naruszenia sprawności organizmu, możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne.

Sąd Najwyższy wielokrotnie w swych orzeczeniach wskazywał, że warunki określone w art. 12 ustawy emerytalnej są spełnione wówczas, gdy naruszenie sprawności organizmu jest tego rodzaju, że stanowi przeszkodę do wykonywania pracy. Samo zaś naruszenie sprawności organizmu nieskutkujące niemożnością wykonywania pracy, lecz możliwe np. do leczenia w warunkach zwolnień lekarskich, nie jest wystarczające (wyrok SN z dnia 19 grudnia 2000, II UKN 160/00 OSNP 2002/16/396). Należy również zauważyć, że w orzecznictwie przyjęte zostało jednoznacznie, że częściowa utrata zdolności do pracy zarobkowej nie jest równoznaczna z niemożnością wykonywania dotychczasowego zatrudnienia, lecz oznacza coś więcej - to jest niemożność wykonywania pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji. Dopiero zmiana zawodu w ramach posiadanych kwalifikacji i brak rokowania odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu stanowią podstawę do przyznania renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy (wyrok SN z 25 listopada 1998 r., II UKN 326/98, OSNP 2000/1/36).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego dokonano szczegółowej analizy pojęcia poziomu kwalifikacji w rozumieniu art. 12 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Pojęcie to ujmowane jest szeroko i nie utożsamia się go tylko z poziomem wykształcenia (stopniem ukończonej szkoły) oraz jego kierunkiem. Zakresem tego pojęcia obejmuje się zarówno kwalifikacje formalne (udokumentowane dyplomami, świadectwami i zaświadczeniami zakres i rodzaj przygotowania zawodowego), jak i kwalifikacje wynikające z doświadczenia i praktyki zawodowej. W ocenie niezdolności do pracy dla celów rentowych chodzi bowiem o płaszczyznę rzeczywistych kwalifikacji przydatnych do wykonywania pracy, a więc wiedzę i umiejętności faktycznie posiadane przez ubezpieczonego, które może on wykorzystać w pracy mimo zaistniałych ograniczeń sprawności organizmu, a nie rodzaj ukończonej przez niego szkoły, kursów zawodowych itp. (por. wyrok SN z dn. 10.08.2015 r. sygn. akt III UK 221/15, LEX nr 215188).

Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 marca 2018 roku sygn. akt III UK 45/17 wskazując: „pojęcie kwalifikacji zawodowych nie jest ograniczone tylko do zawodu uzyskanego w szkole zawodowej, ani też do dotychczasowego miejsca wykonywania pracy (...) kwalifikacje zawodowe należy rozumieć szerzej, jako wynikające nie tylko z formalnego wykształcenia, lecz również z doświadczenia i praktyki zawodowej”.

Z powyższego wynika, że w judykaturze wyróżnia się kwalifikacje zawodowe formalne, wynikające z nabytego wykształcenia oraz kwalifikacje zawodowe rzeczywiste, które powstają w wyniku wykonywania określonej pracy i nabycia pewnych umiejętności praktycznych pozwalających na zarobkowanie. Ocena, czy ubezpieczony częściowo niezdolny do pracy w rozumieniu art. 12 powołanej ustawy powinna uwzględnić poziom kwalifikacji ubezpieczonego, możliwość zarobkowania w zakresie tych kwalifikacji, możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne (wyrok SN z dn. 13.07.2012 r. sygn. akt III UK 136/11, LEX nr 1265570).

Sąd Okręgowy rozpoznający niniejszą sprawę podziela przedstawiony wyżej pogląd, o konieczności szerokiego rozumienia poziomu kwalifikacji i przyjmuje, że decydujące znaczenie ma nie tyle nabyte wykształcenie, ile uzyskana przez przyuczenie do zawodu umiejętność wykonywania innej pracy. Wielokrotnie bowiem pracownicy podejmują zatrudnienie na stanowisku nie odpowiadającym formalnie zdobytemu wykształceniu. W takiej sytuacji dochodzi do przekwalifikowania i nabycia nowej profesji poprzez praktyczne nabywanie doświadczenia zawodowego. Należy zatem podkreślić, że niezdolność do pracy, zgodnie z formalnymi kwalifikacjami nie jest wystarczającą przesłanką do uznania danej osoby za niezdolną do pracy i nabycia uprawnień rentowych, jeżeli osoba ta nabyła doświadczenie zawodowe

w innej dziedzinie, a jej stan zdrowia pozwala uznać ją za zdolną do wykonywania pracy na dotychczasowym lub równorzędnym stanowisku. Ustalenie zachowanej zdolności do pracy (określenie stopnia utraty zdolności do pracy) musi jednak uwzględniać możliwość wykonywania porównywalnych pod względem poziomu posiadanych kwalifikacji określonych rodzajów prac ze względu na ich cechy wspólne, umożliwiające wykorzystanie dotychczasowych kwalifikacji i umiejętności (podobne stanowisko zajął w wyroku SN z dn. 4 sierpnia 2016 roku sygn. akt III UK 195/15, LEX nr 2155187)

Słusznie Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 września 2006 roku sygn. akt I UK 103/06, LEX nr 303877) wskazał, że „ratio legis wyodrębnienia przesłanki utraty w znacznym stopniu zdolności do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji stanowi chęć wyeliminowania przez ustawodawcę sytuacji, w której ubezpieczeni o wyższych kwalifikacjach, po utracie zdolności do ich zarobkowego wykorzystania, byłiby zmuszeni podjąć pracę niżej kwalifikowaną (do której wykonywania zachowali zdolność) wobec braku środków do życia”.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpoznawanej sprawy należy wskazać, że M. W. nie spełnił przesłanki nabycia renty z tytułu niezdolności do pracy.

Z uwagi na ustalenia co do stanu zdrowia skarżącego, w tym stwierdzoną w wywiadzie lekarskim cukrzycę Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego okulisty oraz diabetologa.

Jak wynika z opinii okulisty – M. W. w dniu 3 października 2016 roku w wypadku komunikacyjnym doznał urazu gałki ocznej lewej. Był wielokrotnie operowany i leczony w Klinice (...) z powodu odwarstwienia siatkówki, zaćmy pourazowej i wylewu krwi do komory ciała szklistego. Z uwagi na utratę widzenia w oku lewym nie jest zdolny do wykonywania pracy jako spawacz - ślusarz. Ponadto stan zdrowia skarżącego jest przeciwwskazaniem do wykonywania pracy na wysokości i przy maszynach w ruchu ciągłym. Natomiast utrata widzenia w oku lewym, przy zachowaniu pełnej ostrości wzroku w oku prawym nie powoduje niezdolności do pracy jako gospodarz domu.

Opinia biegłego z zakresu okulistyki jest zbieżna z opiniami Lekarza Orzecznika i Komisji Lekarskiej, w których po zapoznaniu się z dokumentacją medyczną i po konsultacji z lekarzem okulistą ZUS stwierdzono, że M. W. zaadaptował się do swojej niepełnosprawności i nie ma podstaw do uznania niezdolności do pracy zgodnie z dotychczas podejmowanym zatrudnieniem.

Z dopuszczonej przez Sąd opinii biegłego z zakresu diabetologii wynika, że skarżący cierpi na cukrzycę typu 2 wyrównaną, niepowikłaną. Z powodu tej choroby M. W. nie był w przeszłości hospitalizowany. Stopień zaawansowania cukrzycy nie powoduje u skarżącego niezdolności do pracy. Wymaga on okresowej opieki w poradni diabetologicznej oraz dostosowania leczenia i aktywności fizycznej, ale może wykonywać pracę.

Z materiału dowodowego jednoznacznie wynika, że ubezpieczony jest niezdolny do pracy jedynie w wyuczonym zawodzie ślusarz – spawacz. Jak wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego skarżący ukończył szkołę zawodową i jest z wykształcenia ślusarzem – spawaczem. Jednakże realnie nigdy nie pracował jedynie na stanowisku spawacza, której to pracy niewątpliwie przy obecnych schorzeniach wykonywać nie może. W latach od 1993 roku do 1995 roku oraz od 1996 roku do 1999 roku pracował jako przepalacz złomu, belowacz, ładowacz. Następnie od 2000 roku przez około 10 lat M. W. był zatrudniony jako pracownik budowlany w Zakładzie Budownictwa (...) w Ł.. W tym czasie, jaka sam przyznał, wykonywał wszelkie czynności związane z budownictwem. Wykonywał gładzie, czynności w zakresie wykańczania wnętrz, czynności kierowcy, a także ocieplenia domów, wycinanie i spawanie barierok. Od 1 września 2010 roku podjął pracę na rzecz Spółdzielni Mieszkaniowej (...) w Ł. jako gospodarz domu, którą to pracę nadal wykonuje.

Zatem dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy konieczne stało się rozważenie czy wnioskodawca utracił zdolność do pracy zgodnej z poziomem kwalifikacji w rozumieniu art. 12 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się na różnice jakie zaszły w prawnym pojmowaniu pojęcia „niezdolności do pracy”. Obecnie obowiązująca ustawa emerytalna nawiązuje do niezdolności do wykonywania pracy zarobkowej,

a nie - jak poprzednia ustawa o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin z 1982 r. - dotychczasowego zatrudnienia.

Zgodnie z obowiązującą ustawą niezdolność do pracy jest kategorią prawną, a jej definicja zawarta w art. 12 ustawy o emeryturach i rentach zastąpiła pojęcie „inwalidztwa”.

Czynnikiem decydującym o przyznaniu statusu osoby niezdolnej do pracy jest nie tylko biologiczny element naruszenia sprawności organizmu oraz ekonomiczne kryterium w postaci niezdolności do zatrudnienia, lecz w definicji niezdolności do pracy ustawodawca dał wyraz powiązaniu prawa do renty z rzeczywistą znaczną utratą zdolności do pracy zarobkowej, jako

takiej, a częściową niezdolność do pracy powiązał z niezdolnością do pracy w ramach posiadanych kwalifikacji (por. powołany już wyrok SN z dn. 15.03.2018 r. sygn. akt II UK 45/17 oraz wyrok SN z dn. 07.09.2017 r. sygn. akt III UK 200/16, LEX nr 2390701).

W myśl szerokiego pojmowania „poziomu kwalifikacji” należy uznać, że o istnieniu przesłanki warunkującej uzyskanie renty w tytułu niezdolności do pracy decyduje nie tylko wykształcenie, lecz także uzyskana przez przyuczenie do zawodu umiejętność wykonywania innej, specjalistycznej pracy.

Przechodząc do analizy okoliczności wskazanych przez skarżącego Sąd Okręgowy nie podziela argumentów podniesionych w odwołaniu, że spełnia on przesłanki do uznania go za trwale częściowo niezdolnego do pracy. Jak wynika z materiału dowodowego, skarżący podjął decyzję o zatrudnieniu się jako gospodarz domu w roku 2010 roku, a więc sześć lat przed wypadkiem. Po utracie wzroku w oku lewym nadal wykonywał obowiązki i pracował na dotychczasowym stanowisku. Wcześniej przez około 10 lat wykonywał czynności pracownika budowlanego zajmującego się wszystkim, co było niezbędne na budowie. Z kolei jeszcze wcześniej przez okres około 5 lat wykonywał prace przepalacza złomu, belowacza i ładowacza, co wynika wprost z dokumentacji. W tych okolicznościach należy uznać, że nie ma podstaw do badania przesłanek uprawniających do renty z tytułu niezdolności do pracy z perspektywy wyuczonego zawodu ślusarza – spawacza. Pojęcie „poziomu kwalifikacji”, o którym mowa w art. 12 ustawy o emeryturach i rentach z FUS ma istotne znaczenie, bowiem stanowi ono podstawę do ustalania rodzajów prac, które są w zasięgu możliwości ubezpieczonego, mimo stwierdzanego upośledzenia sprawności organizmu, a co za tym idzie, do ustalenia czy ograniczenie zdolności do pracy można zakwalifikować jako znaczne. O poziomie posiadanych kwalifikacji do pracy decyduje nie tylko wykształcenie, lecz także uzyskana poprzez przyuczenie do zawodu umiejętność wykonywania specjalistycznej, kwalifikowanej pracy (por. wyrok SN z dn. 03.07.2012 r. sygn. akt II UK 321/11, LEX nr 1265565)

W ocenie Sądu Okręgowego skarżący wiele lat przed wypadkiem z własnej woli przekwalifikował się i na stałe zaniechał prac związanych ze spawaniem. Natomiast w świetle opinii biegłych nie budzi wątpliwości, że stan zdrowia M. W. nie jest przeciwskazaniem do pracy w charakterze pracownika budowlanego (z wyjątkiem pracy na wysokości i pracy spawacza), gospodarza domu i innych podobnych prac. Stwierdzone upośledzenie czynności organizmu uniemożliwia mu wykonywanie pracy jedynie na stanowisku spawacza – ślusarza, pracy na wysokości oraz przy maszynach w ruchu ciągłym. A zatem niezdolność do pracy, zgodnie z formalnymi kwalifikacjami skarżącego, nie jest wystarczającą przesłanką do uznania go za osobę częściowo niezdolną do pracy i do nabycia uprawnień rentowych, gdyż wnioskodawca nabył doświadczenie zawodowe w innych dziedzinach, a jego stan zdrowia pozwala uznać go za osobę zdolną do wykonywania pracy na dotychczasowym lub równorzędnym stanowisku.

Biorąc pod uwagę powyższe, uznając odwołanie za niezasadne Sąd Okręgowy oddalił je na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc.

ZARZĄDZENIE

Odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć pełnomocnikowi skarżącego.